

RODOLJUB.

Glasiło „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ in naročnikom „Slovenskega Naroda“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15. kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „**Narodni Tiskarni**“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „**Rodoljuba**“ ali pa odboru „Slovenskega društva“ v Ljubljani. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

1. števil.

V Ljubljani, dne 2. januarja 1892.

II. leto.

Prvi letni občni zbor „Slovenskega društva“ v Ljubljani dne 27. decembra 1891. l.

Na sv. Štefana dan zbralo se je več kakor 40 članov „Slovenskega društva“ v ljubljanski čitalnici, kjer se je vršil občni zbor.

Predsednik društva g. notar I. Gogola pozdravil je s primernimi besedami vse navzočnike in naprosil društvenega tajnika g. dr. K. Trillerja, da čita svoje poročilo, katero se glasi:

Slavni zbor! Že pred tremi leti jela se je kazati v kranjskih Slovencih potreba pravilneje in tesneje politične organizacije: pojavljala se je želja do ustanovitve političnega društva, kateremu naj bi bila jedina podlaga narodna ideja, okolu katerega naj bi se složno zbirali vsi stanovi slovenskega naroda in katero naj bi skušalo zatreti umetni razpor, ki ga je zasejala v nas tuja sila. Združili so se vsled tega nekateri rodoljubi v osnovalni odbor „Slovenskega društva“ ter so izposlovali uradno potrdilo društvenih pravil z dne 28. maja 1888 št. 5371.

A nasprotstvo v domačem taboru bilo je takrat že preočitno in nesloga zadušila je novorojeno dete še v zibelci. Cela stvar je potem zaspala in še le volitve v mestni zastop Ljubljanski, vršivše se spomladi l. 1890, poučile so nas, da skupno delovanje za enkrat ni več mogoče ter da je posvetni inteligenciji krajski treba posebne združitve, ako se neče na milost in nemilost ukloniti pod jarem importovanega in zato narodni stvari kvarnega, pretirnega klerikalizma. Ta odpor prouzročil je tedaj januarja meseca 1891 definitivno ustanovitev „Slovenskega društva“, katerega dosedanje delovanje na kratko popisati je danes moja naloga.

V ustanovnem oklicu, priobčenem v „Slovenskem Narodu“ dne 26. januarja 1891, poudarjal je osnovalni odbor „Slov. društva“ nazadovanje v vseh strokah uprave ter pozivljaj rodoljube po deželi, naj se tesno oklenejo našega društva, kateremu bo na mari zgol vsestranski

LISTEK.

Kolarjev Drejče.

(Podoba iz naroda.)

„Takrat bila je še večja, ko danes. Mnogo je je že preteklo, izkopala si je strugo globokejo, sedaj kasneje izstopa iz bregov“, dejal mi je star, sključen mož, ko sva gledala povodenj, ki je gonila bliskoma rjave valove in debele žagovce po dolini. Mož se je bil nekako zamislil in prav za prav govoril je le sebi.

„Kdaj mislite, da je bila večja, jaz ne pomnim tolike“? vprašam ga jaz.

„Ko sem bil še mlad, mlad, kakor si sedaj ti. Sicer pa fant sem še in fant ostanem, toraj me tikaj, ako hočeš, da bova prijatelja“, dejal je nekako ponosno, potem pa nadaljeval. „Vojak sem bil, vojak begun. Za županovo špelico sem postopal, rada me je imela, jaz

pa njo. Stari njeni pa je raji imel Korenovčevega Toneta. Pod oknom me je nekaj dobil, dejal ni nič, samo s pestjo mi je zažugal in zaškripal z zobmi. To je bilo soboto večer. Po nedelji pa so lovili vojake in tudi mene so prijeli. Moj oče še ni bil tako premožen, kakor je danes moj brat, odkupil je bil že tri sinove, mene ni mogel, preveč bi se bil zadolžil. Žalostno me je gledal, pomoči ni bilo, mati je ihtela, Špelica je gledala skozi mrežo in slišal sem bridki nje jok. Vriskal sem, a bilo mi je težko. Peljali so me v daljno, daljno mesto. Tam ni bilo te-le dolinice, ni bilo njenih rodovitnih polj ne visokih gora, ki so bile tedaj še okrašene s tacimi gostimi gozdi. Po njih pasle so se srnice in skakali zajčki. Po dolini se je pretakala ravno ta voda, ki je navadno tako pohlevna, a časih pokaže svojo silo. Dan-danes je prazna, le kakega zvitega podljuska še vidiš, ki ti ne gre ne na trnik ne v sak, sulca, težkega sulca, ujameš komaj na sedem let, s postrvmi ne moreš niti

napredek naroda, tuja pa nakana vsake konkurence v lastnem taboru! Odziv po raznih pokrajinah kranjske domovine bil je precej živahen in že dne 2. februarja 1891 zamoglo se je društvo konstituirati. Na tem ustanovnem shodu voljen je bil tudi danes odstopajoči odbor, na čelu mu predsednik g. c. kr. notar Ivan Gogola. Odbor, kateremu so naklonili svojo dejansko pomoč z vsega spočetka tudi nekateri odlični tukajšnji rodoljubi, se je svojega posla takoj z vso energijo lotil, storil je potrebne ukrepe, da pridobi društvo kolikor mogoče najširšo podlago in sklical je že na 15. februarja 1891 prvi javni društveni shod, na katerem je odbornik g. dr. Ivan Tavčar v krepkih potezah precizoval stališče, kakoršno naj bi zavzemali naši novi državni poslanci, katerih volitev je bila takrat pred durmi. Te volitve državnozborske pomenijo tudi prvo važno postojanko v našem društvenem življenju. Dočim je namreč društvo sicer le posredno podpiralo kandidature svojih somišljenikov, se je volitve v skupini gorenjskih in notranjskih mest in trgov udeležilo oficijelno ter postavilo za to skupino svojega lastnega kandidata gosp. dr. Danila Majarona. — Konservativna stranka napovedala nam je na to boj in pričela se je po Gorenjskem in Notranjskem strašna volilna agitacija. Naš kandidat sklical je volilne shode v Postojino, Lož, Idrijo, Vrhniko, Kamnik, Loko in Kranj in povsod so volilci njegov program ter njegovo kandidaturo sprejeli. Navzlic temu smo konečno podlegli uprav nezasišanemu pritisku na volilce in pa trojni koaliciji „vladno-nemčursko-konservativni“. A propad bil je časten in pokazalo je število glasov, oddanih za našega kandidata, da je zadobilo društvo že trdno zaslombo v narodu. — Mnogo bolj mirna in povsem složna bila je nekaj tednov pozneje dopolnilna državnozborska volitev v Ljubljani mesto umrlega deželnega glavarja g. dr. Jos. Poklukarja. Ker je namreč priglasi kandidata javil svojo kandidaturo tudi „Slov. društvu“ ter je pripoznal naš program, se njegovi izvolitvi nismo upirali in jo marveč še podpirali.

gospodu postreči o petkih. Takrat bilo je rib, da so bile druga drugi na poti. Ako si bil količkaj previden, imel si pečenke na ostajanje in ribe si še sušil, sproti jih nesi pojedel. V mestu ni bilo moje Špelice, ki je bila tako lepih očij.“

„Saj si v mestu lahko drugo dobil.“

„Pa take ni bilo. Pošta prišla je malokrat in še redkeje je meni kaj prinesla. Ni mi bilo obstanka. Ko je le prišla pošta tudi zame, napravil sem si nekoliko obleke in hajdi proti domu. Po noči sem hodil, po dnevi se pa skrival po gozdih. Jesti sem le malo kje dobil. Že od mestnega dolgega časa ves zdelan, zdelala me je še bolj skrb in pot. Obrnilo se je še vreme. Grozno je lilo, ko sem potrkal pri Špelici na okno. Oh, to je bilo veselje! Jok in veselje! Težko sem se ločil od okna, a moral sem. Kaj, ako me kdo zasači? Pogledal sem doma skozi okno. Mati je bila ravno ostala, sama je še bila po konci. Hitro sem skočil v hišo.“

Sijajna prilika, da pokaže potrebo točne organizacije ter da si osvetli lice po prvem neuspehu, pa se je ponudila „Slovenskemu društvu“ pri dopolnilnih volitvah v mestni zbor Ljubljanski, vršivših se dne 20., 21. in 24. aprila 1891. Konservativna stranka sklenila je namreč to leto strmoglavit raz mestne sedeže vse pristaše ali tudi le prijatelje našega društva ter nadomestiti jih zgol s svojimi privrženci. Naše društvo sprejelo je boj, sklicalo je splošen volilni shod na 12. aprila 1891, na katerem je proglasilo svoje kandidate, in sedaj pričel se je volilni boj, kakoršnih je Ljubljana malo doživela. — Pomnoženi odbor „Slovenskega društva“ ostal je 14 dni v permanenci ter vodil volilno agitacijo tako srečno, da smo prodrli navzlic velikanskemu prizadevanju nasprotnikov prav sijajno v vseh treh volilnih razredih. — Ta zveza bila je posebno velikega moralnega pomena za naše društvo, kajti o tem se je pri teh volitvah vsakdo lahko prepričal, da bi brez društvene organizacije nikdar ne bili zmagali.

Prav zaradi tega pa je nasprotna stranka uprizorila po deželi strastno agitacijo zoper naše društvo, češ, da ono spodkopava verski čut in ker imajo naši nasprotniki po celi deželi naravno in zato skoro nedosegljivo organizacijo in posebno zato razširjen listič, ni ostalo brez uspeha njihovo obrekovanje. Odtujevati so se inteligenciji kranjski začeli širji slojevi naroda in skoro smo uvideli, da nam je treba v obrambo posebnega sredstva. To prepričanje in pa samovoljno imenovanje naše stranke s primkom v Slovencih zelo slaboglasnim, rodilo je konečno na III. javnem društvenem shodu, vršivšem se dne 4. junija 1891, društveno glasilo in pa krst naše stranke za „narodno napredno“. V soboto dne 5. julija izdala se je prva številka „Rodoljuba“ in kar je na čelu te številke obljubil list, to je dosihdob pošteno držal. „Rodoljub“ ne izziva in ne napada, z nikomur se ne spušča v neplodno in nepotrebno polemiko, on stal je in stoji zgol v defenzivi ter le dostojno brani napredno stranko in

„Moj Bog, Drejče, kaj si storil?“ — „Nič, jesti mi dajte, če ne omagam.“

„Pojdiva gori, tu bi te kdo videl. Vedela je, da sem begun. Takrat se ni dobilo tako lahko dopusta. Skrbelo jo je, kaj bo, a vesela me je bila, saj me je najmlajšega najbolj ljubila. Oče je godrnjal, se jezil, a od hiše zapoditi me vendar ni hotel. Drug ni smel nihče vedeti za me, ni bratje mi posli. Bil sem tako dva dni doma, zaprt v gorenji sobi. Dolg čas mi je bilo. Skrb se me je prijala še bolj, ker časa premišljevanju imel sem dovolj. Kar se zasliši materin jok, oče odpre naglo duri, mati vpije za njim: „Drejče, Drejče, beži! Že gredo, pri županu so vprašali po tebi, kaj bo, kaj bo!“ Za njo pa je pritekla uboga Špelica, ter me priganjaje zadrževala. „Drejče, Drejče, ustrelili te bodo, beži, beži.“ Še jedenkrat sem jo pritisnil k sebi, skočil skozi okno. Čudno, da se nesem polomil, pa zemlja bila je omehčana. Ko bi bila noč, bi že še bilo, a bilo je sredi popoldneva. Skušal sem leteti po vrteh, a nesem mogel, preveč se

njeno delovanje neosnovanih napadov od katerekoli strani, ob enem pa goji in neti v narodu pravo, a narodno zavest. — List zagadel navzlic uprav brezvestni protigagitaciji in akoravno je svojo čast moral braniti že celo pred sodiščem, sicer počasi a sigurno prodira vedno globlje v narod in z veseljem zamorem Vam danes naznaniti, da ima izven društvnikov že blizu 700 plačujočih naročnikov. Manj ugodna mu je, kakor se boste, slavna gospoda, prepričali iz poročila g. blagajnika, vsled nizke cene materijelna bilanca, a navzlic temu in hvala požrtovalnosti nekaterih odličnih rodoljubov uspeval in ustrajal bo list, ako se ga tesno oklene cela „narodno-napredna“ stranka, ako v tem pogledu stori vsak zaveden rodoljub svojo dolžnost in ako zlasti tudi ne bo pogrešal dosedaj še žal prepičle duševne podpore.

Glede delovanja društvenega na zunaj, omeniti mi je sedaj le še jedne postojanke, t. j. dopolnilne deželno-zborske volitve v skupini notranjskih mest in trgov. Tudi za to volitev postavilo je društvo, ker je odstopivši poslanec, naš blagi meceni g. J. Gorjup odločno odklonil novo izvolitev, svojega kandidata in sklicalo je v Postojino poseben volilni shod in navzlic vsem spletkam in mahinacijam od nasprotne strani je ta naš kandidat pri volitvi, vršivši se dne 9. novembra, sijajno prodril. Toliko o našem delovanju na zunaj.

Predno sedaj, gospoda, završujem svoje skromno poročilo in podam še kratek statistični pregled o notranjem razvoju društva, ne morem molče prezreti odpora, kateri se je v zadnjem času, če tudi ne oficijelno iz društva, pa vendar le iz srede narodno-napredne stranke pojavil zoper državnozborsko našo politiko in kateremu se je pridružilo tudi naše glasilo.

Pojavili so se namreč od več strani glasovi, da ta odpor ni bil previden in da bi utegnil škodovati društvu, listu in stranki. Sicer nam danes ni soditi naše politike nasproti vladi, a v obrambo društva bi vendar le sad društva konštatoval, da je bilo vse kar smo storili le

naša dolžnost. Naša dolžnost je namreč, da damo povsod in vselej duška javnemu mnenju, katero mora biti navdilo tudi zastopnikom naroda. Zagadelj nam ti zadnji naše odkritosrčnosti ne smejo v zlo šteti in njihova stvar je marveč, da mnenje svojih volilcev v pravo obliko spravijo nasproti vladi. Žalili nismo nikogar, uvaževali smo tudi zares težavno stališče naših Dunajskih zastopnikov, vlada pa naj le izve, kako misli in kako jo sodi narod, kajti tako pri nas ne sme biti, kakor na Kineškem, kjer morajo kihati vsi, kadar kihne vladni ali pa tudi kak drug voditelj. Usojam se v tem pogledu spominjati le na krasne besede jednega izmed prvih rodoljubov 19. stoletja, Emilija Castellarja, katere slovejo: „Ako je sploh kako višje absolutno pravo nadkriljujoče državo, zemljo in vse drugo, tedaj je to pravica, človeštvu prirojena, da sme prosto izraževati svoje ideje: zagadelj se prostost misli ne sme omejiti nikjer, naj je misel izražena v pisavi, naj se razkriva v besedi, naj bo nabita na vogalu ali pa zabeležena na praporu.“ Toliko v obrambo društva z njegovega stališča.

Glede društvene statistike omenim naj sedaj, da je pristopilo „Slovenskemu društvu“ do danes vsega skupaj 554 društvnikov. Iz razdelitve društvnikov po različnih krajih razvidi se žalibog, da se imamo tudi mi marsikje boriti še z narodno nebriznostjo, naj bi se tudi naši somišljeniki v dosihdob še zanemarjenih krajih skoro odzvali svoji rodoljubni dolžnosti! Le nekoliko dobre volje in požrtovalnosti za skupno dobro stvar je treba in prav lahko se bo čez leto število društvnikov podvojilo. Vsem onim rodoljubom, kateri so že v prvem letu naklonili nam svojo pomoč in podporo, izrečena naj bode na tem mestu naša zahvala, a pred vsem pa je tu moja dolžnost, da se spominjam blagega mladeniča, ki je v svoji oporoki tudi našemu društvu volil izdatno svoto ter tako na smrtni postelji, spravljen z Bogom in z ljudmi, na laž postavil trditev, da je pregrešno in protiversko

mi je udiralo in povzelo. Ko pa skočim na cesto, že vidim par sto korakov za sabo biriče. Ne vem, so me li koj spoznali ali se jim je le zdelo. Tudi oni so začeli teči. Voda bila je do ceste. Plavati sem znal bolje, ko kateri si bodi, brez pomisleka sem skočil v vodo. Drla je ko danes, a bila je večja in gnala je še večje valove in nosila še večje žagovce. Vode se nesem bal, samo žagovcev, da bi me ne strli. Nekoliko časa plaval sem pod vodo, ko pa sem se pokazal, da bi se osopel, vpili so za mano „Stoj! stoj!“ a v vodo se ni nihče upal. Streljati so se upali, plavati ne. Krog in krog so žvižgale kroglice, nazadnje me je le jedna zadela v ramo. Malo speklo me je, a plaval sem dalje in priplaval do prave struge. Tja neso segale kroglice več. Počival sem na vrhu vrbe, ki je gledala iz globočine. Na oni strani je vrh bolj strm, imel sem torej le kratko pot pred sabo. Toda kam?“

„Ali te rana ni bolela?“

„Malo oprasnila me je bila, to ni bilo nič. V hišo se nesem upal nobeno. Tam za sv. Martinom je podzemeljska votlina. V njej so se časih zbirali tihotapci, saj še dandanes stanuje tam neki plašar. Tja sem se namenil. Nihče me ni videl, šel sem po ovinkih. Dobil sem suhih drv, zanetil ogenj, se posušil in ogrel.“

„Kaj si pa jedel?“

„Čakaj, da ti povem. To je bila tudi moja skrb. Toda k sreči je nehalo deževati, voda se je potekla in kaj sem hotel? Ako sem se toliko trudil, toliko nevarnost prestal, zakaj bi še jedenkrat ne poskusil sreče? Bila mi je mila. Po ovinkih prišel sem drugo noč do mostu, hitro čezenj in po tej strani domov. Sklical sem mater, ki me je bila vesela živega, dala mi jesti in dogovorila sva se, da mi prinese na gotov kraj vsak drugi dan hleb kruha ali tudi kaj družega. Da se tako ne more vedno živeti, nesva pomislila. Šlo je to več ko 14 dni. Korenovčev Tone je vedno bolj silil v Špelico,

naše delovanje. Slava tedaj spominu blagega Frana Kotnika!

„Slovenskemu društvu“ pa naj mila usoda skoraj nakloni izpolnitev njegove naloge, težeče za spravo in slogo vsega slovenskega rodu. Politično obzorje postaja od dne do dne temnejše, nič jasne zvezde ne svetijo Slovanom in zlasti Slovenci morda še nikdar nismo bili toli potrebni sloge in jedinstvi, kakor ravno sedaj. Združimo tedaj v to svrhu vse svoje sile i v znak, da je tudi nam pri narodnem delu na mari Božja pomoč, dovolite gospoda, da sklenem z besedami velikega hrvatskega rodoljuba Kukuljevića Sakcinskega:

Daj o Bože, bratskoj da u slozi
Roda sreću ništa več ne zgrozi:
Ti rod ravnaj, Ti ga napred vodi
K veličini, k prosvjeti, k slobodi!

Politični pregled.

Pred božičnimi prazniki bile so v državnem zboru na Dunaji še zelo hude debate. Vlada je predložila zbornici postavo o pobiranju davkov in priklad za l. 1892. in slovanski poslanci so porabili to priložnost, da povedo to kar žele in tirjajo. Prvi se je oglašil izvrstni mladotičski poslanec dr. Gregor in v dolgem, izbornem govoru pojasnil razmerje med vlado in narodom češkim. Gregor povedal je vladi na polna usta, da je sedanja vladna politika jako slaba, kajti vsled te nepravilne politike je narod češki postal silno nezadovoljen in ta nezadovoljnost tako močnega in bogatega naroda utegnila bi v nevarnem trenutku imeti slabih posledic za vso državo, zakaj kjer ni zadovoljnosti, tam tudi ni požrtvovalnosti. Gregorov govor vzbudil je velikansko senzacijo v vsi

Društveni blagajnik g. dr. Fr. Stor poroča o denarnem stanju. Društvo imelo je minolo leto uštevisi volilo Fr. Kotnika z Vrda dohodkov 1137 gold. 67 kr. stroškov 701 gold. 48 kr. takó da ima čistega prebitka 461 gold. 50 kr. To stanje se bode še zboljšalo, ker še niso vse udnine in naročnine poplačane.

Občni zbor odobri blagajnikovo poročilo in voli za pregledovalca računov gg. F. Kotnika in J. Vrhunca.

Potem se je vršila volitev novega odbora. Izvoljeni so bili vsi dosedanji odborniki in tudi predsednik g. notar Gogola, samo mesto jednega odbornika, ki je volitev odklonil, voljen je bil g. Jarnej Žitnik.

G. predsednik Gogola, zahvalivši se za izvolitev, priporoča članom, naj ostanejo tudi v bodoče marljivi podporniki društvu ter zaključí potem prvi redni letni občni zbor.

češ, z mano tako nič ni. A ona ga le ni hotela. Zalezoval je torej našo hišo, kdaj da pridem domov. Izvoval je tako, da mi mati nosi vsak drug dan živež in kam. Čisto miren prišel sem že po polnoči ponj in se veselil par klobas, ki so bile poleg kruha. „Stoj, če ne streljam“, in že so me imeli v pesteh. Še braniti se nesem mogel, tako hitro so bili planili čez me. Še bolj žalostnega so me gnali. Obsojen sem bil na 75 palic. Preživel sem jih, pa kako! V bolnišnici sem se zbudil. V njej sem preležal nekaj mesecev, potem pa prišantal domov. Brat se mi je bil mej tem oženil, pri njem še sedaj živim, prav beraški živim. Vsega ima dovolj, meni pa niti tokaka ne da.“ Žalosten je utihnil.

„Kaj pa je bilo s Špelico?“

„Saj veš, kake so babe. Malo huda je bila na Toneta in še manj je marala zanj, ko prej. Ko pa sem prišel domov ves sključen in zvit, videla je, da je oni gorji in vzela ga je.“

„Druga si nesi iskal?“

državi. Za Gregrom govoril je slovenski poslanec dr. Ferjančič in razložil pritožbe slovenskega naroda in ravno tako odločni štajerski poslanec kanonik dr. Gregorec, ki je v izvrstnem svojem govoru ožigosal ravnanje nemških uradnikov, službujočih mej Slovenci. Govora dr. Ferjančiča in dr. Gregorca bila sta vseskozi upravičena, bila sta odločna in moška, ali dobrih nasledkov vzlic temu ne bodeta imela. Vlada neče in neče dati Slovanom to, kar jim gre po božjih in človeških pravicah in tudi po postavah, na katere so prisegli vsi ministri, ampak po sili bi rada ponemčila vse narode avstrijske. Kako zelo je vlada naklonjena Nemcem, se vidi iz tega, da je zdaj prav in jedino zato, da bi se Nemcem še bolj prikupila, imenovala nekega grofa Kuenburga za ministra. To ime-

„Ko se je Špelica omožila, sem od jeze pil in pil, dokler nesem zapil tistih par sto, ki so mi jih izgovorili stariši. Ko pa sem zapil vse, me ni nobena marala, Katera ženska na svetu bo vzela sključenega in zvitega fanta, ki ni za nobeno delo, ki nima nič, ki je pijanec na glasu? Tudi če je lep, pa nima nič, imajo ga le toliko časa rade, dokler se ne oglasi kak drug. Beži, beži, ženska ljubezen! Manj če se mej babe vtikeš, ložje boš živel. Še sedaj sem vesel, da me Špelica ni vzela. Bog je Toneta kaznoval z njo, ker me je bil izdal. Kolikokrat se mi je smilil revež, a to mi je v tolažbo, da sem sam na stare dni. Tuj kruh, tudi ako ti ga daje brat, res ni sladek, a bolji je ko lastni, če ti ga greni hudobna žena. Zato ti pravim, pusti ženske na miru.“

Drejče mi je segel prijazno v roko in jo krenil počasi na vas. Baš pri Križu se je ustavil in začel pogovor z mršavo žensko. Ko sem ga došel, slišal sem Drejčeta ko je ženski rekel: Vidiš Špelica, prav vesel sem, da se nisva vzela. Zaradi tebe sem sicer veliko pretrpel, pa na stare dni sem venderle vesel fant, če pravsem revež.“

novanje je slabo znamenje za nas Slované, a ne bojimo se niti spremembe vladnega sistema, saj se nam slabše kakor sedaj, sploh goditi ne more. Zato gledamo prav mirno v prihodnost. — Vlada trdi sicer še vedno, da se bode tudi na naše poslance ozirala, ali verjeti jej tega ni, saj nas je skušnja že dovolj spametovala. — Koj po novem letu se bode državni zbor začel posvetovati o novih trgovinskih pogodbah, katere je naša država sklenila z Nemčijo, Italijo, Švico in Belgijo. Te nove trgovinske pogodbe bodo za našo državo dosti bolj škodljive, kakor pa koristne, posebno škodo bodo pa proužročile nam Slovencem. Vsled teh novih pogodb znižala se bode namreč colnina na italijanska vina tako zelo, da bodo laški vinski trgovci naše dežele kar prepluli s svojim vinom. Na Laškem pridelajo vsako leto toliko vina, da ne vedo kam z njim; vino nima na Laškem skoro nobene cene — zdaj pa vsled teh novih pogodb, bodo pošiljali svoja vina v Avstrijo in tako uničili naše domače vinogradnike, kateri so že tako vsled trtne uši, visokih davkov in drugih težkih nadlog in bremen prišli na kant. Da pa bodo naši slovenski poslanci glasovali za ta predlog, tega kar ne razumemo. — **Ogerski državni zbor** je te nove trgovinske pogodbe že vsprejel. Vlada ogerska je spredvidela, da s sedanjim državnim zborom ne more več izhajati in zagadelj je sklenila razpustiti

ga takoj po novem letu in razpisati nove volitve še za mesec februar. Volilni boj bo zelo hud, zakaj vse stranke si prizadevajo kar najbolj mogoče, da bi dobile večino. — Na **Ruskem** vlada še vedno strašna lakota, katera je bila nastala vsled slabe letine. Ruska vlada razdelila je mej stradajoče kmetovalce že blizu 80 milijonov goldinarjev in jim tudi nakupila semena, a vse to še ni zadosti. — Na **Nemškem** vsprejel je državni zbor vse trgovinske pogodbe brez posebnega ugovora, zakaj te pogodbe so za Nemčijo zelo koristne, ravno tako, kakor so za nas škodljive. — Tudi v **Italiji** so sprejeli trgovinske pogodbe z velikim veseljem in kaj bi jih ne, ko bodo vendar imeli veliko dobička od njih. — Na **Francoskem** se prepira vlada še vedno s škofi, vrh tega pa ima še neke homatije z **Bolgarijo**, kjer so bili nekega francoskega novinarja iztirali siloma. Francija je vsled tega ustavila vse občevanje z Bolgarsko in to utegne imeti za malo to državo prav nevarnih nasledkov. — V **Ameriki** in sicer v Braziliji, kjer so bili lani pregnali svojega cesarja, nastala je revolucijo, katero vlada še vedno ni mogla udušiti.

Če se torej oziramo po svetu — kaj vidimo? Povsod prepire, križe in nadloge, pač slab začetek za novo leto! Upajmo, da Bog nas Slovencev v trdem boju ne bode zapustil.

Dopisi.

Iz Škofjeloške na starega leta dan. [Izv. dop.] Predragi „Rodoljub“! Večkrat si že prinesel kako novico iz našega kraja in zato Ti hočem tudi jaz danes nekaj poročati, če tudi nič veselega. V zadnjem času zasejal se je namreč prepir tudi med nas in posebno v našo tiho čitalnico. Stvar nastala je tako-le: Naša čitalnica je preteklo leto spala ves čas in zato so nekateri gospodje sklenili, da jo skusijo zbuditi in povzdigniti. Volili smo zato na zadnjem občnem zboru več novih odbornikov, predsednika pa starega, ker je ta že več kakor 20 let v slabih in lepih časih stal na čelu čitalnice in ker ga zato spoštujemo. Vse to gotovo ni nič slabega, novi odbor je začel pridno nabirati člane ter nam obljubil predpustom prirediti čez dolgo časa zopet primerno veselico. Naenkrat pa se je predsednik odpovedal in nek odličen gospod naznanil je brez uzočka svoj izstop, gotovo v prepričanju, da se bode več udov udalo njegovemu slabemu izgledu. To pa po mojem mnenji ni prav, da se na tak način delajo zapreke novemu odboru. Saj vendar odbor ne more zato, da se dosedanji gospodar čitalničnega stanovanja ni hotel udati opravičenim zahtevam odbora ter je tako društvo prisilil, da se je preselilo. No, novi odbor naj se nikar ne ustraši, z veseljem sem slišal, da je nabral že kakih 10 novih članov in ako bo tudi naprej delal v korist društva, potem ga bodo gotovo vsi meščani podpirali. Hujskanja pa mi ne potrebujemo nobenega in slabo hvalo bomo vedeli vsa-

komur, kdor bo — kakor se sedaj pri vsaki priliki godi — žalil naše domače može in naše starodavne domače šege. Ločani smo mirni, zato pa tudi hočemo mir imeti. — Naše gasilno društvo priredi dne 17. t. m. zopet svoj navaden plesni večer. Je pač privoščiti vrlim ognjegascem, ki skrbé celo leto za varnost našega imetja, da si napravijo enkrat skupno tudi par veselih ur. — Še nekaj bi bil skoraj pozabil. Naši domači gospodje napravili so med seboj posebno godbeno društvo, ki bo menda že 10. t. m. prvokrat nastopilo. Tudi to društvo bo gotovo veliko lahko storilo za povzdigo poštene zabave. Jaz mu zato voščim veliko prijateljev. Ako sedaj še povem, da sta se naša cesarska urada že preselila z gradu v mesto, kar bo gotovo ljubo vsem, ki imajo pri uradih posla, sem za danes izpraznil svojo torbo. Kadar bom zopet kaj posebnega novega zagledal — najbolje kaj prav veselega — se bom pa zopet oglasil.

Iz Kala pri sv. Petru 20. decembra. [Izv. dop.] Že leta 1656. so naši pradedje pod našo vasjo sezidali kapelico ter postavili vanjo kip D. M., kateri stoji še dandanes. Od tedaj poteklo je že 235 let, kapela se je spremenila tako, da se je bilo bati, da razpade. Jelo nas je skrbeti, začeli smo misliti na novo kapelo, ali žal, bilo nam je za hrbotom to, kar ni nikomur ljubo, namreč pomankanje denarja, brez katerega se nič storiti ne da. Žalostno smo zrlji v staro kapelo ali pomoči si nismo mogli. Kar nakrat nam pride nenadoma glas, da nam

bode g. Mankoč iz Trsta novo kapelo zidal. Kdo je bil veselejši od našega vaščana in lejte, naš vrli rojak g. J. Monkoč, posestnik na Kalu, posestnik in trgovec v Trstu, pokazal je svoje blago srce do nas vaščanov s tem, da je dal na svoje lastne stroške postaviti kapelo na novem mestu in sicer tako, da mora mimo idoč popotnik strmeti ter občudovati človeško umetnost. Kapela je iz samega rezanega ribanega kamna, stavila se je pod vodstvom g. inženerja Skalmaninija iz Trsta. Stavbo je izvršil tukajšnji kamnosek Miha Steyn. O končanju stavbe dal je g. Mankoč kapelo po g. Ogrinu z Vrhniko jako lepo in umetno oslikati. Sedaj je kapela končana, mi pa kličemo z dna src hvala! stotero ti Bog plati naš vrli, narodni rojak g. Monkoč! Pokazal si svoje blago srce! Hvaležni vaščanje pa se bodo Tebe in dobrotljivosti tvoje spominjali še čez sto let.

Omeniti je tudi, da se mej nami nahaja neka blaga duša, in ta je g. Ivan Znidaršič, posestnik in trgovec v Kalu. Tudi ta je pokazal, da ljubi svoje vaščane, kajti kupil nam je v našo podružnico lep križev pot. Tudi njemu povrni Bog stotero ta blagi dar.

I. I.

Iz Celja 28. decembra. [Izv. dop.] Z veliko nestrpnostjo pričakovali so prebivalci Savinjske in Šaleške doline nove lokalne železnice iz Celja do Velenja in končno so jo venderle učakali. V nedeljo vozil se je po novi tej progi prvi vlak, z vlakom pa so se vozili sami nemški gospodje iz Gradca, sami nasprotniki naroda našega. Železnica teče po slovenski zemlji, služila bode v prvi vrsti slovenskemu prebivalstvu teh krajev, a vzlic temu ni prišlo nemški gospodi v Gradci na misel, da bi naredila tudi slovenske napise ondu, kjer se zdaj šopirijo samo nemški. Kri mora človeku zavreti ako gleda, kako se ta nemška gospoda predrzne na naših slovenskih tleh biti nam s pestjo v obraz, kako nas žali pri belem dnevu. Pač res, kar je govoril dr. Gregorec, dični naš poslanec, v državnem zboru, da je namreč za nas štajerske Slovence administrativna ločitev jedina rešitev. Morda bi tudi mi na štajerskem kaj več dosegli, da ste vi, tam v beli Ljubljani in sploh na Kranjskem nekoliko bolj odločni in ponosni, nekoliko bolj energični in samozavestni, ali kakor vse javno življenje na Kranjskem kaže, ste jako uneti za „spravo“ sicer pa kaj slabi rodoljubi, slabši kakor mi ob nemški meji.

Slovenske in slovanske vesti.

(Vabilo na naročbo.) „Rodoljub“ prestopil je v drugo leto svojega obstanka in zato prosimo vse častite naše gg. naročnike, podpornike in sotrudnike naj nam ohranijo svojo naklonjenost tudi nadalje ter nas podpirajo z obilo naročbo.

„Rodoljub“ pokazal je v kratkem času svojega obstanka, da zagovarja in brani svete pravice slovenskega naroda odločno in pošteno, pokazal je, da mu je pri srci sreča naroda slovenskega, takisto duševna kakor gospodarska, skratka, pokazal je, da je pravi **Ljudski list**.

„Rodoljub“ prinašal bode tudi v drugem tečaju mimo političnih in kulturnih vestij, lepe zabavne listke, poročila o najnovejših dogodbah in kratke, vsaki hiši koristne gospodarske in druge poučne stvari.

Z ozirom na redno dopošiljanje „Rodoljuba“ prosimo torej vse gosp. naročnike in druge prijatelje, naj blagovolé obnoviti svojo naročbo kakor hitro mogoče, prosimo jih pa tudi, da priporočajo in razširjajo naš list med svojimi znanci. Želeč vsem bralcem veselo novo leto, prosimo zajedno častite svoje naročnike, naj bi se vsi tisti, ki stanujejo v enem kraju, tudi kolikor mogoče vkupno naročali, ker bi nam to razpošiljanje zelo olajšalo.

„Rodoljub“ velja za celo leto 70 kr.

Naročnina pošilja se „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo „Rodoljuba“.

(Cesarjevo darilo.) Presvetli cesar daroval je krajnemu šolskemu svetu v Dolu pri Ljubljani 200 gld. v podporo za zgradbo nove šole. — Za pogorelce v Rakitniku pri Postojini podaril je presvetli cesar 1000 gld.,

za pogorelce v radgonskem okraju na Štajerskem 500 gld., in za šolo v Št. Martinu na Pohorji 100 gld. iz svoje zasebne blagajnice.

(Celjski Sokol.) Državno pravdnništvo v Celji je tožilo na zahtevanje mestnega urada celjskega vse odbornike „Celjskega Sokola“ in sicer zaradi nekih trditvev v pritožbi, katero je bil pri cesarskem namestništvu v Gradci uložil odbor „Celjskega Sokola“. Prvi sodnik obsodil je vsakega odbornika na 40 gld. glóbe, a okrožno sodišče je to obsodbo razveljavilo in oprostilo vse zažencé.

(Deželni zbor kranjski) sklical se bode meseca februarja, ker bo državni zbor do konca januarja končal razprave o novih trgovinskih pogodbah.

(Rudarski štrajk.) O božičnih praznikih zborovali so v Gradci odposlanci vseh kranjskih, štajerskih in koroških rudarjev in sklenili zahtevati od lastnikov rudnikov osemurni delavni dan in primerno ureditev plače. Ako bi lastniki rudokopov teh terjatev do 31. decembra ne spolnili, začeli bi rudarji štrajk. Do sedaj se še nič ne vé, kako so lastniki rudnikov ukrenili.

(Vjekoslav Spinčič), vrli državni poslanec isterski, izstopil je iz Hohenwartovega kluba, v katerem so tudi vsi naši poslanci, in se pridružil drugemu isterskemu poslancu dr. Matku Laginji, kateri v ta klub niti vstopiti ni hotel in sicer zagradel ne, ker ta klub slovenskih terjatev ne mara podpirati.

(Dolenjski železnici.) Presvetli cesar potrdil je za stalno knezu Karolu Auerspergu in baronu Jožefu Žvegelju dano dovoljenje za zgradbo „Dolenjskih železnic“,

tako da se bode delo lahko na spomlad začelo, ker so sedaj odpravljeni vsi zadržki.

(Iz Vojskega) dobili smo obširen dopis o hujšanju nekega ondotnega gospoda, kateri se je predrznil na posvečenem mestu lagati, da blati „Rodoljub“ vero, škofo in duhovnike. Kakor hitro nam dojde natančnejšo poročilo, naučili bomo tega lažnjivega gospoda — plesati!

(Koroške podružnice družbe sv. Cirila in Metoda.) Že zadnjič smo javili, da je okrajno glavarstvo v Beljaku prepovedalo ondotnih dveh podružnic družbe sv. Cirila in Metoda zborovanje. Proti temu pritožili sta se podružnici in deželna vlada koroška je odredila, da smejo podružnice prirejati po končanem shodu tudi zabave in predavanja. Podružnici pritožili sta se tudi proti temu odloku na ministerstvo. Deželna vlada koroška je nadalje določila, da mora okrajno glavarstvo slovenske uloge reševati v slovenskem jeziku. Prvi korak je torej storjen, le hrabro naprej.

(Nove posojilnice.) V Gorenji Radgoni na Štajarskem osnovali so ondotni rodoljubi novo posojilnico, katera bode v gospodarskem oziru velika pomoč slovenskemu prebivalstvu, v političnem oziru pa velika zaslomba, kajti zdaj se bodo Slovenci lahko tudi v tem okraju znebili gospodarske odvisnosti od Nemcev. Dne 17. decembra bil je osnovalni shod, katerega se je mimo velikega števila ondotnih rodoljubov in posestnikov udeležil tudi dež. poslanec dr. Dečko. V načelstvo nove posojilnice so bili voljeni gospodje: Anton Belšak, župnik v Gorenji Radgoni, načelnikom; dr. Jož. Gorički, odvetnik;

Oton Ploj, c. kr. notar; Emeron Šlander, administrator; Jos. Zemljič, nadučitelj v pokoju; Jos. Škalec, posestnik in krčmar, vsi v Gorenji Radgoni in Franc Krempelj, posestnik v Črešnovci, za ude. Računska pregledovalca sta gospoda Martin Meško, župnik v Kapeli in Alojzij Šijanec, župnik v Negovi. Novi denarni zavod bil je za radgonski okraj že nujno potreben in ker so v načelstvu sami odlični narodnjaki, bode gotovo lepo uspeval. — Tudi v Framu na spodnjem Štajerskem osnovala se je nova posojilnica, registrovana z neomejenim poroštvo. Načelnikom bil je voljen g. J. Gert, v odbor pa gg.: S. Gaberc, A. Koser, F. Pirkmeier, M. Turner in I. Zamola.

(„Mir“.) Glasilo koroških Slovencev, izhajal bode odslej po trikrat na mesec in sicer v nekoliko večji obliki. Kdor more, naj podpira ta dobro urejevani list, ki je za narodno življenje koroških Slovencev velikega pomena.

(Ljubljanski bogoslovci.) revni dijaki, zbrali so mej soboj 100 gld. za „Družbo sv. Cirila in Metoda“, tako da jih lahko postavimo v vzgled drugim premožnjakom, želeč, da bi našli mnogo posnemovalcev.

(Radivoj Poznik †.) Dne 19. decembra umrl je v Dunajskem Novem Mestu inženir Radivoj Poznik, zvest in naudušen narodnjak. Rojen je bil Poznik v Kropi na Gorenjskem l. 1849 in služboval nekaj let na Kranjskem, a ko so bili Nemci na krmilu pregnali so ga iz domovine, katero je zvesto ljubil tudi v tujini. Bodi mu lahka tuja zemlja!



Razne vesti.

(Redka ptica.) V Št. Lenartu v gorenji Lavantinski dolini ustrelil je neki lovec meseca decembra mladega morskega orla, ki je meril z razpetimi perutmi 230 centimetrov.

(Ošpice) začele so se v Ljubljani prav nevarno razširjati, tako da je minoli teden bilo blizu 100 bolnih otrok.

(Ponesrečila) se je pred kratkim v Trbovljah neka delavka. Ko je nesla v košu nekaj premoga preko prepovedanega pota, zgrabil jo je stroj in jo na glavi težko poškodoval.

(Talijo) v znesku 26 gld. 25 kr. dobil je od c. kr. deželne vlade Matija Modrijan v Idriji za to, ker je rešil nekega otroka iz vode.

(Požar v Rakitniku.) V nedeljo dne 21. decembra nastal je v Rakitniku pri Postojini velik požar, kateri je naredil velikansko škodo. Kmalu potem, ko so bili ljudje odšli v cerkev, zakadilo se je na vzhodni strani vasi, in ker je brila silovita burja, bila je vsa vas nakrat v ognju. Vzlic neizmernemu trudu domačinov in sosedov pogorelo je 19 hiš, še več kot toliko živinskih hlevov in blizu toliko skednjev in drugih poslopij. Vrh tega zgorela sta tudi dva konja, nekoliko drugih živinčet in jako mnogo prašičev. Malo je manjkalo in poginili bi bili na grozen način tudi nekateri otroci, le požrtvovalni vztrajnosti in velikemu naporu gasilcev iz Postojine, Otoka in Zagorja je zahvaliti, da so otroke rešili in koliko je bilo

mogoče ogenj omejili. Pogorelci so res usmiljenja vredni kdor more, naj jim priskoči na pomoč.

(Cigani na Kranjskem.) V kamniškem okraju, ondu, kjer so časih rogovili rokovanjači, potepajo se sedaj nekateri prav predrzni cigani; malo beračijo, malo kradejo, nekaj pa vzemo s silo. Dne 16. decembra prijeli so žandarji v nekem gozdu pri Vodicaх dva prav zrela ptiča te vrste, Valentina in Florjana Huberja. — Valentin Huber obstrelil je bil pred kratkim nekega posestnika pri sv. Katarini, pa tudi žandarmu se je ustavljal s samokresom, a ni se mu posrečilo. Nekega Alojzija Brešco pa žandarmi vzlic vsemu naporu ne morejo dobiti. Odvzeli so mu že dve puški, a nekaj orožja ima še vedno pri sebi in zato se ga vse boji. Bog daj, da bi bil že skoraj konec tej nadlogi.

(Zapuščina zagrebskega nadškofa.) Zapuščinska razprava po umrlem zagrebskem nadškofu in kardinalu Mihaloviću je pokazala, da je pokojnik zapustil 300.000 goldinarjev več dolga kakor premoženja. Ranjki nadškof bil je velik Madjar in je vsem svojim ogerskim sorodnikom v Pešti zidal krasne palače in tudi sicer radodarno podpiral ogerske zavode, čeprav je bil hrvatski škof. Na svojih posestvih je ranjki kaj slabo gospodaril in krasno posestvo pri Zagrebu, imenovano „Maksimir“, popolnoma zanemaril.

(Čuden bedak.) Krojač Franc Mader na Dunaji je doživel svoje 67. leto pošteno, a sedaj mu je uboštvo

zmešalo glavo. Mož si je zabil tri dolge žeblice v glavo, potem pa si jo je obezal ter šel sam v bolničnico. Ozdraviti še utegne, toda k pameti najbrž ne pride več.

(Zadarski nadškof.) Goriški nadškof posvetil je te dni novoimenovanega zadarskega nadškofa dr. Gregorja Rajčevića. Te cerkvene slavnosti udeležila sta se tudi škof ljubljanski in škof tržaški.

(Grozna nesreča) se je zgodila v Bakercu: Neki ondotni gospodar se je napravljal na lov ter, usedši h kosilu, položil nabito puško na posteljo. Štiriletni otrok gospodarjev zleze skrivaj k puški, napne petelina — puška se sproži in ves naenkrat zadene staro mater tako nesrečno, da je bila koj mrtva.

(Največji pes na svetu) je 1 meter in 10 centimetrov visok in sliši na ime „Bute“. Tega psa, ki je težak 247 funtov, kupil je neki ameriški bogataš v Novem Jorku za 3200 goldinarjev.

(Živinska kuga na parkljih in gobeh) je na Kranjskem razširjena v postojinskem okraju in sicer v krajih: Postojina, Britof, Hrenovice, Košana, Poddraga in Šmihel; v ljubljanski okolici in sicer v krajih: Studenec, Vrhnika, Pijava Gorica, Račna, Št. Jurij, Želimlje; v novomeškem okraju in sicer v krajih: Prečna, Brusnice in Šmihel; v črnomaljskem okraju v krajih: Gradac, Metlika in Radovica.

(Blazen morilec.) V Torovu pri Bakru blizu Reke ubil je ondotni, 60 let stari posestnik Cene Turina svojo ženo. Ker mu ni bila pripravila večerje, začel se je z njo prepirati in jo s sekiro udaril nekočkrat tako močno po glavi, da je bila takoj mrtva. Morilec so zaprli, a sodi se, da se mu je bilo zmešalo, ker je pred par leti že enkrat v norišnici bil.

(Kako daleč je od zemlje do solnca?) Marsikdo si je že to vprašanje stavil, pa ni vedel odgovora. Zvezdoslovci so zdaj zračunali, da je zemlja oddaljena od solnca 148,138.000 kilometrov. Da je od zemlje do solnca narejen raven pot, in bi kak človek hodil vsak dan 12 ur, prišel bi do solnca v 8117 letih in 52 dneh.

(Deželna hiralnica v Vojniku) na Štajerskem odprla se bode slovesno v nedeljo dne 27. decembra.

(Nesreča na lovu.) V ponedeljek dne 16. decembra bil je lov pri Vurberku na Štajerskem. Mej gonjači je bilo tudi nekaj šolarjev in nesreča je nanesla da je neki lovec mesto zajca obstrelil šolarčka.

(Naznanila po časopisih) so v Ameriki še bolj navadna in tudi bolj upešna kakor pri nas. O resničnosti

starega pregovora, da imajo časnikarska naznanila velik upliv, prepričal se je neki ameriški urednik tako dobro, da tega nikdar pozabil ne bo. Dal je namreč v svojem listu natisniti naznanilo, da bo tistemu, kdor mu pokloni kakega lovskega psa, vse svoje življenje iz srca hvaležen. V treh dneh potem imel je urednik 189 mladih psov. Ker je moral odpotovati za nekaj dnij, naročil je svojemu služabniku, da skrbi za pse, a ko se je osmi dan vrnil, izročil mu je službnik: 1.) račun za 900 gold. za hrano psov; 2.) stoštirinajst obtožnic, ker so bili psi motili ponočni mir; 3.) 108 tožba zaradi plačila škode, katere so naredili psi po sosednih vrtih. — Urednik je bil tako jezen, da je zgrabil velik bič in pognal vse pse iz hiše. Psi so drvili po mestu in pogrizli celo vrsto ljudi, kateri so vsi hiteli k sodnji tožiti, tako da ubogemu uredniku ni bilo drugega storiti, nego zbežati iz mesta. Ta mož si pač ne bo nikdar več psa želel.

Za kratek čas.

Pri nekem darovanji dejal je mlad duhovnik: „Kdor je sinoči ukradel Leveu ovco, naj ničesar ne položi na darilnik.“ Po darovanji je bil krožnik čisto poln.

Na Gorenjskem, blizu Škofjeloke, bil je kmet, ki je lepo imetje podedoval, a tudi vse po grlu pognal.

Ko že ni imel več beliča in je namesto rujnega vina pil že samo vodo, vskliknil je nečega dne:

„Ko bi bil jaz prej vedel, da je voda tako dobra, bi ne bil nikdar „grunta“ zapil.“

Gost: „Gospod krčmar, vaš pes je pa vender grozno nadležen, že parkrat sem ga spodil, pa se že zopet smuče okolu mene!“

Krčmar: „Ni nadležen, ne, le pameten je tako. On dobro ve, da imate vi isti krožnik, s katerega navadno on je.“

Ljubljansk zdravnik ima pri svoji urni verežici obešen s srebrom okovan zob.

„Kaj misliš“, upraša prijatelj A. prijatelja B., „kakšen zob je to?“

„To je isti zob, ki njegovih bolnikov več ne boli.“

Poučne stvari.

Gospodarsko orodje.

Vsako gospodarstvo imeti mora potrebno orodje, kakor ga mora imeti tudi vsak rokodelc, če hoče prav in dobro opravljati svoja dela. Koliko orodja in kakošno orodje potrebuje gospodar, to se ravna pred vsem po velikosti in sestavi gospodarstva, po kakovosti zemlje, po gospodarskem načinu, po delalskih razmerah itd. Vsak gospodar si mora toraj oskrbeti orodje z ozirom na njegove potrebe.

Preobilo orodja pri gospodarstvu imeti, se pravi denar zametavati. Dragocene stroje je le tedaj rabiti, ako se nam dobro izplačajo t. j. če nam delo ceneje opravljajo nego delalci in če si prihranjen čas in delalce lahko drugod izkoristimo. Kdor pa to malo rezanice, katero

potrebuje za krmljenje, lahko nareže na stari slamoreznici, dela nespametno, če si omisli dragoceno slamoreznico angleške sestave. To isto velja tudi za druge stroje.

Kakor hitro pa primanjkuje za delo potrebnega časa ali pa če ni delalcev, potem se nam dobro izplačajo stroji, ker prihranijo obilo dela in časa. Taki stroji so zlasti: okopovalnik, osipovalnik, razruševalec, travniška brana, stroji za pripravljanje krme, čistilni stroji in mlatilnica.

Naročevati je vedno le najnovejše stroje, ki so najboljše sestave in za ceno, ki ni previsoka. Stroj, ki ima nizko ceno, tudi ne more biti dober. Kupovati je orodje in stroje le pri dobro znanih izdelovalcih ter se je ogibati zlasti nepoklicanih agentov, ki delajo za svoj dobiček.

Orodje biti mora dobro in trdno izdelano in imeti mora primerno težo, na katero gledamo zlasti pri poljskem orodju. Sestava orodja naj je pa v vseh posameznih delih taka, da ga je moč uravnavati za različna dela. Važno je pri tem tudi to, da imamo hitro obrabljeno orodje ali saj posamezne dele tacega orodja v rezervi (po več komadov), da ni treba ustavljati dela, če se orodje ali pa posamezni deli njegovi polomijo ali potro.

Večkrat si na ta način pomagamo iz zadrege, če imamo kak star plug ali brano, star pluženj itd. pri rokah, ko moramo dati potrto orodje kovaču ali kolarju v popravilo.

Orodje, ki le malo velja ter se doma napravlja, kakor n. pr. grablje, vile, kosišče itd. hraniti je v večjem številu za naprej. Prav dobro je, da se tudi že za naprej preskrbujemo ob vsaki priliki z lesom, ki je potreben za napravo orodja ter da ga shranujemo na suhem. Tako n. pr. les za ojesa (ajnice), lojternece, ročice, platišča, špice (prečke), toporišča itd.

Ker postane orodje vsled rabe sčasoma vedno manj vredno, prizadevati si mora gospodar, da ga ohrani s previdno rabo in dobrim čiščenjem in spravljanjem kolikor mogoče dolgo časa v dobrem stanju. Posebno važno je v tem oziru, da varujemo orodje pred močo in da vsako poškodbo takoj popravimo. Nič ni bolj napačnega, kakor če puščamo orodje ob deževnem vremenu zunaj na planem.

Vse orodje je imeti tudi v redu in vsako orodje naj je spravljeno na svojem mestu. Skrbni gospodarji imajo vse orodje popisano ter ga dajo tudi zavarovati proti ognju. S pomočjo zapisnika ga večkrat pregledujejo; koncem leta pa primerjajo, za koliko se je vrednost orodja znižala oziroma povišala proti oni prošlega leta, da zamorejo izkazati končni gospodarski uspeh.

O sušenju in solenju mesa.

Jako važna je naloga, osebno kmetijskih gospodinj, da znajo meso prav nasoliti in sušiti, zato hočem nekoliko obširneje govoriti, kako naj vrla gospodinja ravna z mesom:

Na deželi se v teku zime veliko prašičev in tudi druge živine pokolje, meso pa se soli, suši, in spravlja za poletje. Mnogo je tedaj do tega, da bo meso, kakor treba pripravljeno. Ako ga preosoliš, ne je se s slastjo, da, mnogi preosoljenega mesa niti prebavati ne morejo, in po letu zavžito prouzučuje neznosno žejo. Ako meso slabo nasoliš, lahko se dogodi, da se ti pokvari. Tu vam dam navod, skrbne gospodinj, iz lastne skušnje, kako trebate meso nasoliti, da bo lepo kakor roža, da se bo dolgo ohranilo in se slastno jedlo. Nij dobro meso samo s soljo drgniti (ribati) ker sol potem iz mesa ves sok izvleče, tako meso je potem žilavo in mršavo; ti pa pripravi razsol (salamura) tako le, da ž njo poliješ v posodi zloženo meso. Na vsakih 56 kil mesa vzemi 3 kile in jedno četrt kile dobre soli, 7 dekagramov solitra, 13 dekagramov kandiskukra in kuhaj vse to v 9 litrih vode, toliko časa, da notri vrženo jajce priplava na vrh. Ako imaš manj mesa, vzemi vsake stvari primerno manjše.

Zdaj zloži meso v dobro močno posodo, tako, da ne bo nikjer prazen prostor. Zato treba, da vložiš najprej velike kose, praznino pa zalagaš z manjšimi kosci. Ko si tako vse redno vložila, vzemi razsol, ki se je ohladila ter tako hladno izlij na meso, pokrij ga in pusti na miru. V štirih tednih bo vse nasoljeno in dobro za sušenje, manji kosci, kakor rebra itd. so razsoljeni tudi v 14 dneh ter na pol prekajena jako okusna jed. Posoda, treba, da ima na dnu luknjo, skozi katero lahko razsol

odtakaš in tako meso lahko polivaš vsak dan, ali vsak drugi dan. In tako se vam ni treba bati, da ne bi bila dobro presoljena največa (šunke) stegna in plečeta prašičja.

Kadar vzameš meso iz razsoli, položi ga na zrak, da se popolnoma osuši. Ako ti to ni mogoče, pa ga obesi v dimnico, vrata pa, skozi katera dim dohaja, naj bodo zaprta toliko časa, da je meso zunaj suho. Potem spusti dim v dimnico, tako, da odzdo prihaja, zgoraj pa odhaja. Ako želiš, da se meso tu ne pokvari, in da se lepo posuši, pazi, da ne bode do njega prišel gorak dim, vsled katerega potem iz mesa in klobas curi razstopljena mast. Tako sušeno meso, bo gotovo mršavo, suho, slabo, če tudi je bilo izvrstno, ko si ga vzela iz razsoli. Posebno potrebno pa je, da je dim hladan, ko pride do mesa. Zato ne velja dimnico narediti precej nad kuhinjo, ampak čim dalje mogoče proč; nikakor pa ne velja meso sušiti v dimniku, kamor dospe vsa vročina od ognjišča. Zapri pa dimnico, kjer koli bila, ko začne jedila na ognjišču vreti, ker ona para od jedil je škodljiva mesu, katero sušimo; ker mi meso zato sušimo, da spusti vodo, ki jo ima v sebi, a tako se z dimom še bolj navzame vode, in razun tega postane meso sajevo; ker dim pomešan z vodeno paro se pretvara v saje. Najbolje storiš, ako vsak popoldan napraviš na ognjišču dim od borovega lesa in samo ta dim spustiš v dimnico. Tako puščaj dim v dimnico 3 do 4 dni, potem zapri vratica, skozi katera dim dohaja in odpri okna, da veter prepiha in osuši meso. Potem pusti zopet dim, in tako postopaj toliko časa, da meso postane tamno žuto, ker potem je suho, kakor treba ter dobra, zdrava in okusna jed. Črno sajevo meso ne vredi dosti ter je slaba, nezdrava jed.

J. B . . . a.

Kako je odpraviti novim sodom okus po lesu.

V ta namen napolniti je sod z apneno vodo, kateri je pridjati za vsak hektoliter 36 do 40 gr solitra ali potašla. Čez 6 do 8 dni izprazni sod, izmivaj ga toliko časa, dokler ne teče iz njega popolnoma čista voda in delo je zvršeno. Tak sod ne daje potem vinu nobenega okusa.

Premetenost živinskih kupcev.

Kakor pri vsaki kupčiji, išče tudi pri živinski kupčiji prekupec dobiček v tem, da prodaja po nizki ceni nakupljeno živino kolikor mogoče drago. Če hočejo kupčevalci na semnju kupovati, skušajo ceno znižati; če pa hočejo prodajati, skušajo ceno zvišati. Vsigar pa so mej seboj zgovorjeni.

Da tlačijo ceno, združijo se po navadi po 3 kupci, ki gredó potem eden za drugim h kakemu prodajalcu, da pregledajo in presodijo živino, da prašajo po ceni ter nekaj ponudijo; drugi obljubi pa že manj nego prvi in tretji še manj nego drugi. Potem puste pa nekaj časa prodajalca v nemar. Mej barantanjem pa graja vsak živino ter poišče vse mogoče napake zagotavljajoč, da ni vredna živina niti krajcarja več nego on ponuja. S takim početjem spravijo marsikaterega kmeta v zadrego, ki se prične kesati, da ni prodal živine koj prvemu kupcu. Boji se, da bode moral živino ceneje prodati, kakor se mu je ponudilo. — Iz te stiske pa mu pomaga kmalo prvi kupec; kajti ta pride čez nekaj časa zopet nazaj; praša še jedenkrat po ceni in če mu kaže, obljubi mu prvotno nastavljeno ceno. In kmet, vesel da bo zopet popravil dozdevno svojo napako, proda živino za ponudeno mu svoto.

Visoko ceno pa dosežejo stem, da se postavi nekaj kupcev na ceste zunaj tržnega kraja. Tu pričnejo z vsakim barantati, kdor prižene tako živino, kakoršno

sami prodajajo. Vsled tega mislijo kmetje, da po njih blagu na semnju močno povprašujejo, ker se je prignalo najbrže le malo take živine. Sluteč, da bo živina draga, nastavijo visoke cene. Kupci obljubijo jim nekaj manj, potem jih pa pustijo, da gredo na semenj. Tako premoteni ljudje zahtevajo na sejmu še više cene in nočejo prodati živine za ceno, katero so ponujali kupci zunaj pred tržnim krajem. Nasledek pa je, da prekupci lahko prodajo svojo živino in po primeroma dobri ceni, premoteni in preveč zahtevajoči kmetovalci pa ne.

Loterijske srečke

dne 31. decembra t. l.

Praga 55, 84, 26, 61, 32.

Tržne cene v Ljubljani

dne 30. decembra t. l.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	8 75	Špeh povojen, kgr.	62
Rež, "	6 80	Surovo maslo, "	70
Ječmen, "	4 39	Jajce, jedno	3
Oves, "	3 09	Mleko, liter	8
Ajda, "	5 20	Goveje meso, kgr.	62
Proso, "	4 87	Telečje "	58
Koruza, "	5 10	Svinjsko "	48
Krompir, "	2 50	Koštrunovo "	40
Leča, "	11 —	Pišanec	50
Grah, "	10 —	Golob	18
Fižol, "	8 —	Seno, 100 kilo	1 87
Maslo, kgr.	82	Slama, "	2 14
Mast, "	64	Drva trda, 4 metr.	7 —
Špeh frišen "	52	" mehka, 4 "	5 —

Mala oznanila.

Vsaka beseda 2 kr.

Valentin Zarnika zbrani spisi, nevezani 60 kr., po pošti 70 kr.

Josip Jurčiča zbrani spisi, nevezani zvezek 60 kr., lepo vezan 1.— gld., po pošti 10 kr. več. Dosedaj je izšlo 9 zvezkov.

Kuverte s firmo (naslovom), račune itd. izvršuje po nizki ceni „Narodna Tiskarna“ v Ljubljani.

Dober in trajen zaslužek dobe osebe, katere pridejo mnogo v dotiko z občinstvom.

Prvi slovenski

Za leto 1892.

SKLADNI KOLEDAR

izšel je v

„Narodni Tiskarni“

v Ljubljani.

Cena 50 kr., po pošti 60 kr.

Vizitnice

priporoča

„Narodna Tiskarna“

v Ljubljani

— po nizki ceni. —

Pri **IGNACIJ ŽARGI** Pri nizki ceni.

v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 4

priporoča svojo veliko izborni zalogo

modnega, manufakturnega blaga,

vsakovrstnega perila, kravat itd., blaga za

krojače in šivilje.

Prodaja tudi prav po znižani ceni vsakovrstne

zimske potrebščine. (18—2)

S. Gregorčič: **Poezije.** II. zvezek.

Dobivajo se vezani in broširani v raznih barvah, v pravem angleškem platnu, z zlato obrezo, pozlačenim hrbtno in pozlačeno sprednjo stranjo.

Elegantno vezani izvodi po 1 gld. 60 kr.,
Broširani " " 1 " — "
po pošti 5 kr. več.

Priporočam tudi svojo bogato oskrbljeno

knjigoveznico

z najnovejšimi stroji v izdelovanje vsakovrstnih

knjigoveznih in galanterijskih del.

Udano se priporoča

(17—4)

Franjo Dežman

knjigovez, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 6.